

актах рамкового характеру. Наприклад, у статті 3 закону України «Про основні засади державного контролю (нагляду) у сфері господарської діяльності» знаходимо ряд принципів, які безпосередньо визначають зміст адміністративної процедури при здійсненні контрольно-наглядової діяльності уповноважених органів публічної адміністрації. Тут назвемо, зокрема, принцип наявності визначених законом підстав для проведення державного контролю (нагляду), який стосується початкової стадії адміністративної процедури - її ініціювання.

Підсумовуючи цей короткий виклад, принципи адміністративної процедури повинні бути якісніше та системно закріплені в нормах законодавчих актів, передусім, загального закону про адміністративну процедуру. Крім того, ці принципи повинні стати важливим елементом освітньої підготовки публічних службовців, які мали б керуватись ними на практиці при прийнятті рішень у сфері адміністративного розсуду.

УДК 342.9+342.7

Юринець Ю. Л., к.ю.н, доцент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ПРОБЛЕМАТИКА КУЛЬТУРНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН ПРИ ВИКЛАДАННІ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Права громадян у сфері культури (культурні права) є однією з найважливіших складових загальних прав людини. Згідно ст. 27 Загальної декларації прав людини, кожна людина має право вільно брати участь у культурному житті суспільства, втішатися мистецтвом, а також має право на захист її моральних і матеріальних інтересів, що становить результат наукових, літературних або художніх праць, автором яких вона є. Згідно зі ст. 15 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають право кожної людини на: участь у культурному житті; користування захистом моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з будь-якими науковими, літературними чи художніми працями, автором яких вона є, зобов'язуються поважати свободу, безумовно необхідну для наукових досліджень і творчої діяльності.

Водночас проблема викладання питань, пов'язаних зі складом, структурою та забезпеченням культурних прав громадян полягає у тому, що на даний момент не сформований загально визнаний інститут забезпечення культурних прав громадян у системі права. Тому немає чітко визначеного місця культурних прав у системі юридичних знань і відповідно юридичних дисциплін.

Основи культурних прав знаходять своє віддзеркалення у курсах конституційного права у контексті ст. 54 Конституції України, а також

деяких інших статтях Конституції. Однак, культурні права, з урахуванням їх глибини та різноманітності, є прикладом прав, які неповною мірою відображені в Конституції України, але з огляду на принцип невичерпності прав, зазначених в Конституції України, знаходять розвиток у спеціальному законодавстві. Водночас, такі права, як правило, не стають предметом вивчення у курсах конституційного права.

Поняття культурних прав широко дебатується та пропагується сьогодні не лише на рівні міждержавних відносин та громадськістю, а й такими авторитетними міжнародними організаціями, як ЮНЕСКО. Зокрема, у доповіді Всесвітньої комісії культурного розвитку при ЮНЕСКО (ВККР) «Наша творча різноманітність» (1996) зазначається, що метою будь-якої культурної політики має стати вивільнення людського духу, його головним елементом повинна бути подвійна мета: вільна творчість у сфері культури та вільний доступ до культурних надбань [1, с. 39]. Варто при цьому також врахувати, що, як вказано у роботі [1, с. 38; 2, с. 28], культурні права та свободи віднесені до найменш систематизованих, хоча і є надзвичайно багатогранними за своєю суттю, змістом, формами і гарантами. Так, у згаданій вище доповіді ВККР поставлено завдання – створити перелік (inventory) культурних прав. Але поки що ця проблема не вирішена.

З метою найбільш повного донесення до студентів знань про культурні права у навчальному посібнику автора [3, с. 120-121] зроблена спроба систематизувати культурні права, які зафіксовані у законодавстві України, а також у наукових працях інших авторів.

Базовою нормою щодо визначення культурних прав є ст. 54 Конституції України, відповідно до якої громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Кожний громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності... Культурна спадщина охороняється законом. Держава забезпечує збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність, вживає заходів для повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами.

Отже, дана норма передбачає права на: свободу наукової, технічної та художньої творчості; захист інтелектуальної власності; використання результатів інтелектуальної, творчої діяльності.

Одночасно обов'язок держави щодо захисту культурної спадщини розглядається як реалізація права громадян на доступ до культурної спадщини, як це відзначається у згаданій вище доповіді ВККР. До культурних прав більшість авторів відносить також право на освіту (ст. 53 Конституції України).

Закон України «Про культуру» визначає культурні права наступним чином (ч. 1 ст. 6 закону). Громадяни мають право на: свободу

творчості; вільний вибір виду діяльності у сфері культури, засобів і сфер застосування творчих здібностей, самостійне розпорядження своїм твором; провадження творчої діяльності самостійно або з використанням будь-яких форм посередництва; створення закладів культури недержавної форми власності різних напрямів діяльності та організаційно-правових форм; об'єднання у творчі спілки, національно-культурні товариства, центри, фонди, асоціації, інші громадські організації у сфері культури; збереження, розвиток, пропагування культурної, мовної самобутності, традицій, звичаїв та обрядів; захист прав інтелектуальної власності, зокрема авторського права і суміжних прав; доступ до культурних цінностей, культурної спадщини і культурних благ; здобуття культурно-мистецької освіти; інші права, встановлені законодавством.

До культурних прав деякі науковці відносять також право на інформаційний простір, вільний від матеріалів, що становлять загрозу фізичному, інтелектуальному, морально-психологічному стану населення; право власності у галузі культури, академічні свободи та право на захист культурних прав. Наприклад, в Основах законодавства Російської Федерації про культуру право власності у галузі культури (ст. 14) розглядається як особливе право. У Цивільному кодексі України таке право розглядається через особливості володіння об'єктами культури (ч. 8 ст. 319; ч. 1 ст. 352).

Література

1. Культура в законі: Стан та проблеми правового регулювання культури в Україні / за редакцією О. Гриценка. – К. : УЦКД, 1998. – 100 с.
2. Соколенко Ю. Поняття культурних прав і свобод людини та громадянина / Ю. Соколенко // Право України. – 2005. – № 2. – С. 27-32.
3. Юринець Ю. Л. Конституційне право України: навч. посіб. / Ю. Л. Юринець. – Ужгород: ФОП Брежа, 2014. – 368 с.

УДК 342.92 (043.2)

Баранова В. Ю., Корженівська Т. В., студентки,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Розум І. О., к.ю.н., старший викладач

СТАН ТА НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Однією з проблем функціонування держави в Україні є ефективність діяльності адміністративного апарату і, як наслідок, забезпечення якісної реалізації функцій по відношенню до суспільства. Мова йде про роботу системи органів, яка складається з безпосередньо обраних громадянами одиниць (місцеве самоврядування) та виконавчих структур державного апарату, визначених Конституцією. Проблема організації та діяльності влади та самоврядних органів є предметом наукових зацікавлень багатьох учених.